

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนี้ ผู้วิจัยศึกษาถึงหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ต้นทุน จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยต่างๆ เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาและประกอบการอภิปราย วิเคราะห์ผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาเรื่องต้นทุน
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. เกณฑ์มาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับการขออนุญาตจัดตั้ง โรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษา

1. แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาเรื่องต้นทุน

ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน องค์ประกอบที่จะทำให้ทราบว่า การลงทุนในโครงการและต้นทุนที่จะต้องใช้จ่ายไปในการลงทุนในแต่ละหลักสูตรและสาขาวิชาเป็นเท่าใด การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการเรียนที่ใกล้เคียงกับต้นทุนที่จะให้ผลตอบแทนสูงที่สุดคุ้มค่ากับการลงทุนมากที่สุด ตลอดจนทางเลือกในการลดต้นทุนเป็นอย่างไร เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนและกำหนดนโยบายในการจัดการศึกษา

การวิเคราะห์ต้นทุนเป็นแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการตัดสินใจ นักเศรษฐศาสตร์ ต้องอาศัยแนวคิด และทฤษฎีว่าด้วยการตัดสินใจลงทุนมาเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ เกี่ยวกับการลงทุน

การลงทุนจัดการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา เป็นการลงทุนที่สูงมาก ผู้ลงทุนหรือผู้ประกอบการต้องลงทุนเองทั้งหมด ไม่มีเงินอุดหนุนจากรัฐบาล จึงต้องคำนึงถึงต้นทุนและทางเลือกที่เหมาะสม และให้ผลตอบแทนสูงที่สุด คุ้มค่ากับการลงทุนมากที่สุด ไม่ให้เกิดการสูญเปล่าทางการศึกษา การดำเนินการจัดการศึกษาต้องคำนึงถึงทรัพยากรที่ต้องใช้ไปในการลงทุนนั้นว่า ได้ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพมีประสิทธิผล และเสมอภาคโดยสอดคล้องและตอบสนองนโยบายทางเศรษฐกิจหรือไม่เพียงใด เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนการศึกษาอย่างถูกต้อง

การวางแผนการศึกษาจะช่วยให้การจัดการศึกษาในระดับและสาขาวิชาต่างๆ สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และใช้ทรัพยากรน้อยที่สุด โดยการวิเคราะห์อย่างมีระบบถึงทางเลือกต่าง ๆ โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ในการดำเนินการตามทางเลือกนั้น การกำหนดทางเลือกในการจัดการศึกษานั้นต้องอาศัยข้อมูลที่เป็นระบบเพื่อวิเคราะห์ว่าในการลงทุนจัดการศึกษาในระดับและสาขาวิชาต่าง ๆ นั้น มีส่วนที่เป็นต้นทุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาเท่าใด เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการตัดสินใจพัฒนาการศึกษาให้เหมาะสมต่อไป การตัดสินใจดังกล่าว จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลเกี่ยวกับการวิเคราะห์ต้นทุน ที่ต้องใช้จ่ายไปในการพัฒนากำลังคนตามความต้องการ

การศึกษาเรื่องต้นทุนทางการศึกษานี้ ได้มีผู้ทำการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ อาทิเช่น Mark Blaug , A.R. Kamat , Richard Perlman , John Sheehan , Tsang Mun C. และ รังสรรค์ หนองพรพันธุ์ เป็นต้น

มาร์ค บลาอ (Mark Blaug, 1971 : 2-4) แบ่งองค์ประกอบต้นทุนทางการศึกษาไว้ดังนี้

1. ต้นทุนทางสังคม (Social Cost) แบ่งออกเป็น

1.1 ต้นทุนทางตรงในแง่สังคม (Direct Social Cost) เป็นต้นทุนที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรของสังคมส่วนรวม ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1.1.1 ต้นทุนดำเนินการ (Recurrent Cost) เป็นต้นทุนที่ใช้ในการดำเนินการด้านต่างๆ ของสถาบันการศึกษาในแต่ละปี ประกอบด้วยเงินเดือนอาจารย์ผู้สอน เงินเดือนพนักงาน-ลูกจ้าง ค่าใช้จ่ายวัสดุต่างๆ ค่าใช้จ่ายอื่นๆ เช่น ค่าตอบแทน เป็นต้น

1.1.2 ต้นทุนด้านทรัพย์สิน (Capital Cost) เป็นค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างอาคารสถานที่ เครื่องมือและที่ดิน ซึ่งทรัพย์สินเหล่านี้ไม่อาจถูกใช้ให้หมดไปในเวลาปีเดียวได้ ประโยชน์ของมันเกิดขึ้นเป็นระยะยาวอย่างต่อเนื่อง จะมีวิธีคำนวณค่าใช้จ่ายต่อคนต่อปี โดยการหาค่าเฉลี่ยรายปี จากค่าเสียโอกาส และค่าเสื่อมราคาของทรัพย์สินต่างๆ ก่อนนำไปคำนวณค่าใช้จ่ายต่อคน

1.2 ต้นทุนทางอ้อมในแง่ของสังคม (Indirect Social Cost) เป็นต้นทุนสำหรับค่าเสียโอกาสของสังคมที่จะได้รับ

2. ต้นทุนส่วนบุคคล (Private Cost) แบ่งออกเป็น

2.1 ต้นทุนทางตรงในแง่ส่วนบุคคล (Direct Private Cost) เป็นต้นทุนที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรส่วนตัวในการศึกษาซึ่งประกอบด้วย

2.1.1 ค่าเล่าเรียน ค่าบำรุงการศึกษา และค่าธรรมเนียม

2.1.2 ค่าใช้จ่ายส่วนตัว เช่น ค่าหนังสือ อุปกรณ์การศึกษา ค่าเครื่องใช้ส่วนตัว ฯลฯ

2.2 ต้นทุนทางอ้อมในแง่ส่วนบุคคล (Indirect Private Cost) เป็นต้นทุนที่เกิดจากการเสียโอกาสของบุคคล ที่จะใช้ในการศึกษาไปประกอบอาชีพ เพื่อก่อให้เกิดรายได้

เอ อาร์ คามเมท (A.R. Kamat, 1968 : 77) ได้แบ่งค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาออกเป็น 2 ประเภท

1. ค่าใช้จ่ายด้านตัวนักเรียน (Student Cost) เป็นค่าใช้จ่ายที่ผู้ปกครอง หรือผู้เรียน ต้องใช้จ่ายในขณะที่ศึกษา ได้แก่ ค่าธรรมเนียมการเรียน ค่าหนังสือและอุปกรณ์การศึกษา ค่าอาหาร ค่าที่พัก ค่าเสื้อผ้าและค่าเสียโอกาสในการทำงาน (Opportunity Cost)

2. ค่าใช้จ่ายด้านสถาบัน (Institutional Cost) แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 ค่าใช้จ่ายด้านทุนทรัพย์สิน ได้แก่ ที่ดิน สิ่งก่อสร้าง และครุภัณฑ์

2.2 ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินการ ได้แก่ เงินเดือน ค่าจ้างค่าตอบแทน ค่าวัสดุสิ้นเปลือง ค่าใช้สอย ค่าสาธารณูปโภค

ริชาร์ด เพอร์แมน (Richard Perlman, 1973 :13-15) แบ่งค่าใช้จ่ายทางการศึกษา ออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ

1. ค่าใช้จ่ายทางตรง (Direct Cost) ซึ่งแบ่งออกเป็น

1.1 ค่าใช้จ่ายส่วนตัวโดยตรง (Private Direct Cost) คือค่าใช้จ่ายที่นักศึกษาเป็นผู้จ่าย ได้แก่ ค่าเล่าเรียน ค่าตำราเรียน ค่าพักผ่อนหย่อนใจ ค่าเดินทาง ค่ากิจกรรม และค่าใช้จ่ายอื่นๆ

1.2 ค่าใช้จ่ายทางตรงด้านสังคม (Social Direct Cost) คือค่าใช้จ่ายที่ชุมชนให้แก่การศึกษา ได้แก่ ค่าก่อสร้าง ค่าวัสดุอุปกรณ์ เงินเดือนครูอาจารย์ ภารโรงและอื่นๆ

2. ค่าใช้จ่ายทางอ้อม (Indirect Cost) คือค่าเสียโอกาส (Opportunity Cost) อันเกิดจากการที่นักศึกษาใช้เวลาไปเรียนหนังสือแทนที่จะไปทำงาน ทำให้เสียโอกาสในการรับรายได้เป็นรายได้ที่เสียไป (Foregone Earning) ถือว่าเป็นค่าใช้จ่ายทางอ้อม

จอห์น ชิฮาน (John Sheehan, 1973 : 31-43) กล่าวว่า การใช้จ่ายทางการศึกษา เป็นการลงทุนอย่างหนึ่ง ซึ่งในการลงทุนทางการศึกษานั้น ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

1. การลงทุนทางสังคม (Social Investment) หมายถึง ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาที่รัฐเป็นผู้จ่ายเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

2. การลงทุนส่วนบุคคล (Private Investment) หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่แต่ละบุคคลจะต้องจ่ายให้แก่สถาบันที่จะเข้ารับการศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 ค่าใช้จ่ายโดยตรง (Direct Educational Cost) คือค่าใช้จ่ายที่ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้จ่าย ได้แก่ ค่าธรรมเนียมการศึกษา ค่าพาหนะเดินทางไปศึกษา ค่าสมุดหนังสือ และค่าใช้จ่ายอื่นๆ

2.2 ค่าใช้จ่ายทางอ้อม (Indirect Educational Cost) คือ ค่าใช้จ่ายในลักษณะที่เป็นการสูญเสียรายได้ เนื่องจากใช้เวลาศึกษาเล่าเรียน แทนที่จะใช้เวลานั้นไปทำงาน เพื่อหารายได้ทำให้เสียโอกาสที่จะได้รับรายได้

รังธรรค์ ณะพรพันธุ์ (2519 : 223) เกี่ยวกับค่าใช้จ่าย ในการลงทุนจัดการศึกษานั้น พิจารณาเป็น 2 ส่วน คือ

1. ส่วนของผู้รับบริการการศึกษา คือส่วนที่ผู้รับบริการการศึกษาจะต้องเสียไป ไม่ว่าจะเป็นการรับบริการเพื่อบริโภคหรือเพื่อลงทุนก็ตาม นอกจากนั้นยังมีค่าเสียโอกาส อันได้แก่ ค่าจ้างแรงงานที่จะได้หากเลือกทำงานแทนที่จะเลือกเรียนอีกด้วย

2. ส่วนของผู้จัดสรรบริการการศึกษา คือส่วนที่ผู้จัดสรรบริการการศึกษาทั้งภาครัฐบาลและเอกชน มีบทบาทร่วมกัน

Tsang Mun C. (1988) แบ่งการคิดต้นทุนเป็นดังนี้

1. การวัดต้นทุน (Costing) คือการวัดขนาดของต้นทุนโดยแบ่งประเภท มูลค่าคุณภาพ ตลอดจนวิธีการผลิต การวัดต้นทุนนี้ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการศึกษา ด้าน

1.1 ประเมินความเป็นไปได้ของโครงการ เช่น ศึกษาต้นทุน ค่าใช้จ่ายในการเปิดสอนหลักสูตรหรือสาขาวิชาใหม่ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการตัดสินใจของผู้บริหาร

1.2 การศึกษาพฤติกรรมของต้นทุน (Cost Behavior) คือการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อขนาดของต้นทุนแต่ละประเภท เพื่อนำไปวางแผนลดต้นทุนโดยไม่เกิดผลกระทบต่อคุณภาพการผลิต เช่น เงินเดือน และค่าตอบแทน ค่าครุภัณฑ์ อุปกรณ์การเรียนการสอน การใช้ทรัพยากรในการจัดการศึกษา

จากหลักการและแนวคิด เกี่ยวกับต้นทุนดังกล่าวผู้วิจัย เลือกใช้การวิเคราะห์ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ คือ วิเคราะห์ต้นทุนสถาบันประกอบด้วย ต้นทุนลงทุนและต้นทุนดำเนินการซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Tsang Mun C. (1988) ดังนี้

ต้นทุนด้านสถาบัน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท

1. ต้นทุนลงทุน (Capital Cost) เป็นต้นทุนส่วนที่เป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่ดิน การก่อสร้างอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ และอุปกรณ์การศึกษา
2. ต้นทุนดำเนินการ (Recurrent Cost) เป็นต้นทุนที่ใช้จ่ายเกี่ยวกับเงินเดือนครู อาจารย์ นุคตากร ค่าตอบแทน ค่าวัสดุสิ้นเปลือง ค่าใช้สอย ค่าสาธารณูปโภค ค่าบำรุงรักษาครุภัณฑ์ และอุปกรณ์การเรียน

ต้นทุนแต่ละประเภทแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

1. ต้นทุนผันแปร (Variable costs) หมายถึงต้นทุนที่ต้นทุนรวมผันแปรไปในอัตราส่วนโดยตรงกับการเปลี่ยนแปลงของกิจกรรม
2. ต้นทุนคงที่ (Fixed cost) หมายถึง ต้นทุนซึ่งไม่เปลี่ยนแปลงในจำนวนรวม เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงในกิจกรรม หรือจำนวนผลิต เช่น เงินเดือน ค่าเสื่อมราคา ค่าเช่า มักจะมีจำนวนเท่าเดิมเสมอ

2. รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเกี่ยวกับต้นทุนและการคิดค่าใช้จ่ายในการลงทุนทางการศึกษา เป็นเรื่องที่มีการศึกษาวิจัยมาากพอสมควรแต่ส่วนใหญ่ยังไม่ครอบคลุมและมักจะเป็นการศึกษาเฉพาะสถาบัน เช่น การศึกษาของ มานี นวล (2513) ศึกษาเฉพาะค่าใช้จ่ายของวิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การศึกษาของ นุหงา ชนะวิวัฒน์ (2519) ศึกษาค่าใช้จ่ายของนักศึกษาพาณิชย์การสังกัดกรมอาชีวศึกษาและคนอื่น ๆ ก็ศึกษาในทำนองเดียวกัน คงมีงานวิจัยของ ผ่องใส สุภจรรยารักษ์ (2537) ที่ศึกษาเรื่องรูปแบบต้นทุนต่อหน่วยหลักสูตรการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีโดยการประมาณการทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

มานี นวด ฉันทัญชัย (2513 :15-30) วิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการผลิตนักศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าค่าใช้จ่ายต่อคนของนักศึกษาด้านสถาบันการศึกษาประมาณปีละ 10,165 บาท แยกเป็นค่าดำเนินการ 3,699 บาท ค่าลงทุน (ค่าเสื่อมราคา) 6,466 บาท ส่วนค่าใช้จ่ายต่อคนด้านตัวนักศึกษาที่เสียค่าที่พักใน 5 ปีการศึกษา คณะวิชาบริหารธุรกิจ คณะวิชาช่างโยธา คณะวิชาช่างไฟฟ้า คณะวิชาเทคนิคการเกษตร คณะวิชาช่างกล และคณะวิชาช่างออกแบบ มีค่า 37,814 34,615 33,475 44,586 32,736 และ 35,306 บาท ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายต่อคนด้านตัวนักศึกษาทุกคณะวิชา พบว่าค่าใช้จ่ายต่อคนของนักศึกษารัชั้นปีที่ 3 คณะออกแบบ มีค่าสูงกว่าคณะวิชาอื่นๆ และชั้นปีที่ 5 ค่าใช้จ่ายต่อคนของนักศึกษาคณะวิชาช่างโยธาสูงกว่า คณะวิชาอื่นๆ

บุหงา ชนะวิวัฒน์ (2519:8-91) ศึกษาค่าใช้จ่ายของนักศึกษาพาณิชยการสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในปีงบประมาณ 2515-2518 พบว่า ค่าใช้จ่ายรายหัวของนักศึกษาพาณิชยการเฉลี่ยต่อปี คนละ $1,936 \pm 143$ บาท ค่าใช้จ่ายรายหัวส่วนตัวของนักศึกษาพาณิชยการเฉลี่ยต่อปีคนละ $7,244 \pm 79$ บาท สำหรับนักศึกษาที่เสียค่าที่พัก และ $6,078 \pm 70$ บาท สำหรับนักศึกษาที่ไม่ต้องเสียค่าที่พัก โดยเฉลี่ยแล้วนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงเสียค่าใช้จ่ายสูงกว่านักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และนักศึกษาเพศชายเสียค่าใช้จ่ายสูงกว่านักศึกษาหญิงที่ระดับความมีนัยสำคัญ 0.05

กองวิทยาลัยเอกชน สำนักงานปลัดทบวง (2520) ได้ศึกษาค่าใช้จ่ายต่อนักศึกษารปีการศึกษา 2513-2519 จากวิทยาลัยเอกชน 5 แห่ง คือวิทยาลัยการค้า กรุงเทพฯ เกरिक ธุรกิจบัณฑิต และศรีปทุม โดยแบ่งเป็นงบดำเนินการ (เงินเดือน ค่าตอบแทน ค่าใช้สอย ค่าวัสดุ และเงินอุดหนุนอื่นๆ) และงบลงทุน (ค่าเสื่อมราคาอาคาร ค่าครุภัณฑ์ และอุปกรณ์การศึกษาและค่าใช้หนี้) ในระหว่างปีการศึกษา 2513-2519 งบดำเนินการต่อหัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนอยู่ระหว่าง 1,441 ถึง 11,627 บาท และงบลงทุนต่อหัว 187-19,230 บาท

กองสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สำนักงานปลัดทบวง (2521 และ 2522) ได้ศึกษาค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาเฉลี่ย รายหัวต่อปีของวิทยาลัยเอกชน 10 แห่ง ปีการศึกษา 2520 และ 2521 ตามข้อมูลในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าใช้จ่ายในการศึกษาเฉลี่ยรายหัวต่อปี ของวิทยาลัยเอกชน

วิทยาลัย	ปี 2520			ปี 2521		
	งบลงทุน	งบดำเนินการ	รวม	งบลงทุน	งบดำเนินการ	รวม
1. การค้า	472	2,924	3,395	843	4,309	5,152
2. กุรุเทพ	574	3,316	3,890	655	6,537	7,192
3. เทวีก	330	3,392	3,722	326	3,574	3,900
4. เทคนิคสยาม	944	2,870	3,814	874	3,372	4,246
5. ธุรกิจบัณฑิต	301	2,476	2,777	301	3,131	3,432
6. พาณิช	800	5,976	6,779	911	8,237	9,148
7. ศรีปทุม	671	3,148	3,819	767	3,769	4,536
8. แสงธรรม	10,547	7,792	18,339	9,635	14,751	24,406
9. อัสสัมชัญ	1,570	5,702	7,272	2,040	5,501	7,541
10. เอเชีย	2,533	6,448	9,001	1,915	6,258	8,173

ในปีการศึกษา 2520 วิทยาลัยแสงธรรม เอเชียอาคเนย์ อัสสัมชัญบริหารธุรกิจ และพาณิชเป็นวิทยาลัยจัดตั้งขึ้นโดยมูลนิธิและไม่แสวงหากำไร มีค่าใช้จ่ายต่อหัวค่อนข้างสูงกว่าวิทยาลัยอื่นๆ ส่วนอีก 6 แห่ง มีค่าใช้จ่ายต่อหัวต่ำกว่า 4,000 บาท

เมื่อพิจารณาค่าใช้จ่ายต่อหัวปีการศึกษา 2520 และ 2521 พบว่าเกือบทุกสถาบันมีค่าใช้จ่ายต่อหัวสูงขึ้น ยกเว้นวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

รัชนี คิตะนิธินันท์ (2526) ได้ทำการศึกษาต้นทุนการผลิตนักศึกษารายหัวของวิทยาลัยการค้า ระหว่างปีงบประมาณ 2522-2524 พบว่าในปี งบประมาณ 2522-2524 ต้นทุนการผลิตนักศึกษารายหัวเท่ากับ 6,033.17 บาท และ 6,130.79 บาท ตามลำดับ โดยรายละเอียดประกอบด้วยต้นทุนดำเนินการรายหัวเท่ากับ 1,358.58 บาท 1,333.57 บาท และ 1,304.46 บาท ตามลำดับ และจากการศึกษาเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตนักศึกษารายหัว สาขาสังคมศาสตร์ระหว่างวิทยาลัยการค้ากับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ 2522 พบว่าต้นทุนการผลิตนักศึกษารายหัวสาขาสังคมศาสตร์ วิทยาลัยการค้าต่ำกว่าของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวคือ สาขาสังคมศาสตร์วิทยาลัยการค้ามีต้นทุนการผลิตนักศึกษารายหัวเท่ากับ 5,807.25 บาท ซึ่งประกอบด้วยต้นทุนดำเนินการรายหัวเท่ากับ 4,349.67 บาท และต้นทุนด้านทรัพย์สินรายหัวเท่ากับ 1,358.58 บาท และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีต้นทุนการผลิตนักศึกษารายหัวเท่ากับ 15,187 บาท ซึ่งประกอบด้วยต้นทุนดำเนินการรายหัวเท่ากับ 12,992 บาท และต้นทุนด้านทรัพย์สินรายหัวเท่ากับ 2,195 บาท ผลจากการวิเคราะห์ในรายละเอียดพบว่าต้นทุนการผลิตนักศึกษารายหัวในหมวดเงิน

เดือนเป็นส่วนสำคัญ ที่ทำให้สาขาสังคมศาสตร์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีต้นทุนรายหัวสูงกว่าของวิทยาลัยการค้าในสาขาเดียวกัน เนื่องจากสาขาสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีจำนวนอาจารย์ประจำและบุคลากรมากกว่าจำนวนอาจารย์ประจำและบุคลากรของวิทยาลัยการค้าในสาขาเดียวกัน และจำนวนนักศึกษาสาขาสังคมศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยน้อยกว่าจำนวนนักศึกษาสาขาสังคมศาสตร์ วิทยาลัยการค้า

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2528) ได้ศึกษาเรื่องค่าใช้จ่ายและการลงทุนในมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยเอกชน เพื่อวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายสถาบันพบว่า มหาวิทยาลัยของรัฐเสียค่าใช้จ่ายดำเนินการสูงกว่าวิทยาลัยเอกชนมากและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เสียค่าใช้จ่ายดำเนินการต่อปีต่อคน ต่ำที่สุดเท่ากับ 11,463 บาท และสูงที่สุดคือมหาวิทยาลัยมหิดล 120,730 บาท เนื่องจากเป็นงบที่รวมเอาค่าใช้จ่ายดำเนินการเพื่อการรักษาผู้ป่วย โดยมีงบค่าใช้จ่ายเพื่อดำเนินการจัดการเรียนการสอนเพียงอย่างเดียวเท่ากับ 73,419 บาท ต่อคนต่อปี สำหรับวิทยาลัยเอกชนวิทยาลัยแสงธรรม เป็นวิทยาลัยที่มีค่าใช้จ่ายดำเนินการต่อปีต่อคนต่ำที่สุดเท่ากับ 3,338 บาท และสูงที่สุดคือวิทยาลัยกรุงเทพเท่ากับ 6,255 บาท

นงราม เศรษฐพานิช (2532) ได้ศึกษาเรื่องต้นทุนและแหล่งที่มาของเงินลงทุนเพื่อการอุดมศึกษาในโครงการจัดทำแผนอุดมศึกษาระยะยาวทบวงมหาวิทยาลัย ได้วิเคราะห์ค่าใช้จ่ายทางการอุดมศึกษาพบว่า มหาวิทยาลัยจำกัดรับของรัฐเสียค่าใช้จ่ายทางตรงของสังคมสูงที่สุดคือสูงเป็น 6 เท่าของค่าใช้จ่ายของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และ 2-9 เท่าของค่าใช้จ่ายในสถาบันของรัฐประเภทอื่นๆ เมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของค่าใช้จ่ายทางตรงได้ผลดังนี้

1. สัดส่วนค่าใช้จ่ายดำเนินการเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายทุนทรัพย์สิน มีค่าเท่ากับ 54:46 เมื่อจำแนกตามประเภทสถาบันพบว่า วิทยาลัยครู และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล มีสัดส่วนค่าใช้จ่ายดำเนินการน้อยกว่าค่าใช้จ่ายทุนทรัพย์สิน เนื่องจากวิทยาลัยครูมีนักศึกษาลดลง ส่วนสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลต้องเสียค่าอุปกรณ์ในภาคปฏิบัติการสูงกว่าสถาบันประเภทอื่นๆ

ส่วนสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีสัดส่วนของค่าใช้จ่าย ดำเนินการสูงกว่าสถาบันของรัฐ ส่วนค่าใช้จ่ายทุนทรัพย์สินต่ำกว่าสถาบันประเภทอื่นๆ เนื่องจากความประหยัดในเรื่องต้นทุนค่าใช้จ่าย ในการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่จะต้องใช้ทรัพยากรทุกอย่างให้คุ้มค่ามากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรในด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากรหรือค่าใช้จ่ายในด้านอื่นๆ

2. เมื่อพิจารณาเฉพาะค่าใช้จ่ายทุนทรัพย์สินพบว่า วิทยาลัยครู และมหาวิทยาลัยไม่จำกัดรับมีต้นทุนค่าเสียโอกาสการใช้ที่ดินต่อต้นทุนทรัพย์สินทั้งหมดสูงที่สุดคือ ร้อยละ 95.7 และร้อยละ 81.2 ตามลำดับ

3. ค่าใช้จ่ายดำเนินการจำแนกตามประเภท ค่าใช้จ่ายและประเภทสถาบัน พบว่า วิทยาลัยครูมีสัดส่วนค่าใช้จ่ายบุคลากรสูงที่สุดถึงร้อยละ 89 ส่วนสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีสัดส่วนต่ำสุดเพียงร้อยละ 59 เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจ้างครูอาจารย์พิเศษมาสอนเป็นจำนวนมากจึงเสียค่าตอบแทนน้อยกว่าค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการจ้างอาจารย์ประจำมาสอน

แต่เมื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายทางตรงส่วนบุคคลปรากฏว่านักศึกษาในมหาวิทยาลัยจำกัดรับ กลับเสียค่าใช้จ่ายที่คิดจากค่าเล่าเรียนและอุปกรณ์การเรียนเพียง 1 ใน 3 ของค่าใช้จ่ายของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ทั้งๆที่การจัดการศึกษาในมหาวิทยาลัยจำกัดรับของรัฐต้องเสียต้นทุนค่าใช้จ่ายสูงกว่ามาก แสดงให้เห็นถึงการเก็บค่าเล่าเรียนที่ไม่ได้สัดส่วนกับค่าใช้จ่ายที่แท้จริง

จากข้อค้นพบดังกล่าวได้เสนอแนะให้รัฐหามาตรการ ให้ผู้เรียนร่วมรับภาระเสียค่าใช้จ่ายในระดับอุดมศึกษาให้มากขึ้น โดยอาจจะสนับสนุนให้เอกชนเข้ามาจัดการหรือเก็บค่าเล่าเรียนเพิ่มขึ้น และเพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีฐานะขาดแคลนได้เข้ามาเรียนมากขึ้น จึงควรกันเงินส่วนหนึ่งไว้เป็นทุนหรือเงินยืมทางการศึกษาแก่คนเหล่านี้ ซึ่งผลจากการศึกษาค้นคว้า ได้แสดงว่า การขึ้นค่าเล่าเรียน แม้นในอัตราที่สูงมากก็ตาม จะไม่ทำให้ความต้องการในการเรียนระดับอุดมศึกษา ลดลงมากนัก และนักศึกษาจะเห็นด้วยกับการขึ้นค่าเล่าเรียนมากขึ้น ถ้ามีการให้ทุนหรือเงินยืมทางการศึกษา แก่ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม นอกจากนั้น สถาบันอุดมศึกษายังควรหามาตรการให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อลดต้นทุนค่าใช้จ่ายและควรสนับสนุนให้มีโครงการเลี้ยงตัวเองให้มากขึ้น ตลอดจนปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน เพื่อสร้างจิตสำนึกทางสังคมและปลูกฝังจริยธรรม คุณธรรมของผู้เรียนให้ดีขึ้นด้วย

ผ่องใส สุกอรรถยารักษ์ (2537:61-172) สร้างรูปแบบต้นทุนต่อหน่วยหลักสูตรการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยการประมาณการทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้หลักสูตรวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทยเป็นกรณีตัวอย่างพบว่า รูปแบบต้นทุนต่อหน่วยหลักสูตรการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทุกหลักสูตรมีอัตราส่วนของต้นทุนครุภัณฑ์สูงสุด รองลงมาคือต้นทุนเงินเดือนอาจารย์ประจำหลักสูตร โดยมีมูลค่าต้นทุนต่อหน่วยนักศึกษาดลอดหลักสูตรคือ หลักสูตรวิทยาการคอมพิวเตอร์เท่ากับ 108,431.96 บาท หลักสูตรวิทยาศาสตร์การอาหารเท่ากับ 109,626.96 บาท หลักสูตรเทคโนโลยีอุตสาหกรรมอาหารเท่ากับ 110,056.89 บาท หลักสูตรวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์เท่ากับ 120,356.73 บาท และหลักสูตรวิศวกรรมไฟฟ้าเท่ากับ 128,679.32 บาท สำหรับรูปแบบต้นทุนต่อหน่วยนักศึกษาดลอดหลักสูตร หลักสูตรวิทยาการคอมพิวเตอร์ (หลักสูตรกรณีตัวอย่าง) มีมูลค่าต้นทุนต่อ

หน่วยที่ปรับเป็นมูลค่าของปี พ.ศ. 2536 เท่ากับ 99,283.02 บาท ซึ่งต่ำกว่าต้นทุนประมาณการเท่ากับ 9,193.94 บาท และเสนอทางเลือกในการลดต้นทุน โดยการเปิดสอนหลักสูตรควบคู่ เพื่อลดต้นทุนครุภัณฑ์ทั้งในห้องปฏิบัติการพื้นฐานและห้องปฏิบัติการเฉพาะสาขา ซึ่งสามารถใช้ร่วมกันได้

มูซา (Musa, 1991) ศึกษาเรื่องนโยบายที่เกี่ยวกับการประหยัดต่อขนาดของมหาวิทยาลัยเทอร์บูก้า (มหาวิทยาลัยเปิดของอินโดนีเซีย) เนื่องจากพบว่าระหว่างปี 1986-1988 จำนวนนักศึกษาที่สมัครเข้าเรียนมีจำนวนลดลง ผลการวิจัยพบว่าขณะที่เสียค่าใช้จ่ายสูงกว่าคณะอื่นๆ คือ คณะวิชาด้านคณิตศาสตร์และฟิสิกส์ และน้อยที่สุดคือคณะวิชาทางด้านสังคมศาสตร์และรัฐศาสตร์จำนวนนักศึกษาที่เข้าเรียนในคณะคณิตศาสตร์และฟิสิกส์มีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอที่จะทำให้จัดการศึกษาโดยประหยัดได้ โดยเปรียบเทียบกับขนาดของมหาวิทยาลัย แม้ว่าจำนวนเข้าเรียนของนักศึกษาจะไม่ส่งผลมากนักต่อค่าใช้จ่ายของมหาวิทยาลัย ผู้วิจัยเสนอแนะแนวทางการปรับเปลี่ยนนโยบายการดำเนินการของมหาวิทยาลัย 4 ประการเพื่อลดค่าใช้จ่ายภายในมหาวิทยาลัยลงคือ

1. มหาวิทยาลัยต้องสามารถหานักเรียนเข้าเรียนในโปรแกรมต่างๆ ได้
2. ต้องลดค่าใช้จ่ายดำเนินการเกี่ยวกับการสอนเสริมและ โปรแกรมของผู้บริหารลง
3. ต้องเปลี่ยนแปลงเกณฑ์การรับนักศึกษาเข้าเรียน โดยการรับโอนนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยเอกชนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานเข้ามาเรียนต่อ

มิลเลอร์ (Miller, 1991) ศึกษาเรื่องประสิทธิผลของต้นทุนและการลดต้นทุนของวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยวิธีการควบคุมต้นทุนของสถาบัน 2 ประเภทคือ ต้นทุนประเภทควบคุมได้ (Controllable Cost) เช่น เงินเดือน ค่าตอบแทน ค่าบริการ ค่าจ้างต่างๆ กับต้นทุนประเภทที่ควบคุมไม่ได้ (Uncontrollable Cost) เช่น ค่าน้ำเสีย ครุภัณฑ์ วัสดุ อุปกรณ์ ห้องสมุด และค่าสาธารณูปโภค ฯลฯ

เทคนิคการลดต้นทุนคือ การจัดการด้านการเงิน และผลประโยชน์ของสถาบัน ผู้บริหารต้องมีความรู้ในเรื่องงบประมาณ เพื่อจะได้วางแผนลดค่าใช้จ่ายได้ เนื่องจากสถาบันการศึกษาเป็นสถาบันประเภทไม่เน้นผลกำไร ดังนั้นวิธีแก้อาจต้องปรับปรุงที่โครงสร้างใหม่ เช่น การพัฒนาระบบการเงินและบัญชี การเตรียมการทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่น การวางแผนการดำเนินงานและการประเมินที่สอดคล้องกับเป้าหมาย ซึ่งจะช่วยให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ตามภารกิจ ในส่วนของบุคคลนั้นต้องเน้นให้ตระหนักถึงความสำคัญขององค์กร หากองค์กรประสบปัญหาตกต่ำ จะมีผลต่อการตัดทอนค่าใช้จ่าย และตัวบุคคลก็อาจถูกให้ออกได้เช่นกัน

จากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับต้นทุนหรือค่าใช้จ่าย เพื่อการลงทุนทางการศึกษา ที่กล่าวมาทั้งหมดส่วนใหญ่ไม่ครอบคลุมและมักเป็นการศึกษาหรือวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาคำตอบ และเปรียบเทียบสัดส่วนค่าใช้จ่ายของเฉพาะแต่ละสถาบันการศึกษาเท่านั้น หรือดูเป็นบางเรื่องมากกว่า สำหรับงานวิจัยเกี่ยวกับการอาชีวศึกษาเอกชนค่อนข้างน้อยมาก โดยเฉพาะการวิเคราะห์ต้นทุนเพื่อหาทางเลือกในการลดต้นทุนในการจัดการศึกษา ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนนั้น ยังไม่เคยมีใครทำการศึกษาวิจัยมาก่อน

ผู้วิจัยจะนำแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยทั้งหมดมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ต้นทุนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน และหาทางเลือกในการลดต้นทุนในการจัดการศึกษาที่ใช้ทรัพยากรทางการศึกษาอย่างเกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสร้างความมั่นใจและสามารถกระตุ้นชักจูงให้ผู้ประกอบการหรือนักลงทุนเข้ามาบริหารจัดการศึกษามากขึ้น

3. เกณฑ์มาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับการขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษา

โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กำกับดูแลโดยกองโรงเรียนอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ การขอจัดตั้งหรือขอยกขยายสาขาวิชามีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

**การขอจัดตั้งโรงเรียนและการขอยกขยาย-เพิ่มหลักสูตรโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน
หลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ**

การขอจัดตั้งโรงเรียนเอกชน ประเภทอาชีวศึกษา หลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ มีทั้งหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค (ปวท.) และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ส่วนหลักสูตรที่ใช้สอนมีหลักสูตรของกรมอาชีวศึกษา และหลักสูตรของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ซึ่งทั้ง 2 หลักสูตรมีความเหมาะสมในตัวเอง แล้วแต่ผู้ขอจัดตั้งจะพิจารณาว่าจะใช้หลักสูตรนั้นๆ เพราะเหตุผลใด เช่น ใช้หลักสูตรเพราะพิจารณาจากความสะดวก ความคล่องตัวในการบริหารหรือเพราะเป็นหลักสูตรที่เป็นที่นิยมของท้องถิ่น และหรือสถานศึกษาของรัฐในท้องถิ่นนั้นใช้หลักสูตรนั้นเช่นเดียวกัน รวมทั้งการจะเปิดสอนในประเภทสาขาวิชาใดก็แล้วแต่ความสนใจความพร้อมและศักยภาพของโรงเรียนด้วย

ในการขอจัดตั้งโรงเรียน ผู้ขอจะต้องพิจารณา ดังนี้ คือ

1. การขอจัดตั้งโรงเรียนในสถานที่แห่งใหม่
  2. การขอจัดตั้งในสถานที่ซึ่งเคยเป็นสถานศึกษามาก่อน
1. การขอจัดตั้งโรงเรียนในสถานที่แห่งใหม่
    - 1.1 ที่ดินต้องเป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับโรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษา ที่เปิดสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ ระดับนั้นๆ
    - 1.2 ต้องเสนอแบบแปลนเพื่อขออนุญาตก่อสร้างอาคารเรียน และอาคารประกอบต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนหรือจังหวัด เมื่อได้รับอนุญาตแล้วจึงใช้เป็นแบบในการก่อสร้างได้
    - 1.3 เมื่อก่อสร้างอาคารเรียนเสร็จแล้ว จึงเสนอเรื่องขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียน โดยจะต้องยื่นเรื่องต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน หรือจังหวัดภายในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ของทุกปี สำหรับการขอเปิดเรียนภาคเรียนที่ 1 และภายในวันที่ 30 กรกฎาคม ของทุกปี สำหรับการขอเปิดเรียนภาคเรียนที่ 2
    - 1.4 จัดเตรียมอุปกรณ์ของประเภท / สาขาวิชาที่จะขอเปิดสอนให้ครบตามบัญชีอุปกรณ์แบบท้ายระเบียบมาตรฐานขั้นต่ำของแต่ละหลักสูตร
  2. การขอจัดตั้งในสถานที่ซึ่งเคยเป็นสถานศึกษามาก่อน
    - 2.1 ที่ดินต้องเป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐาน ขั้นต่ำสำหรับหลักสูตรนั้น
    - 2.2 จะต้องขอเลิกสถานศึกษาเดิมก่อน
    - 2.3 จะต้องมิ่วิศวกรรับรองความมั่นคง ปลอดภัยของอาคารเดิม
    - 2.4 จะต้องยื่นคำขอและเตรียมความพร้อมในเรื่องอุปกรณ์เช่นเดียวกับการขอจัดตั้งในสถานที่ใหม่

เอกสารประกอบเพื่อขอใช้แบบแปลนการก่อสร้างอาคารเรียน มีดังนี้

1. แบบแปลน 3 ชุด
2. แผนที่บริเวณแสดงเขตที่ดิน ถึงปลูกสร้างข้างเคียง และระยะต่างๆ ให้ชัดเจน
3. หนังสือรับรองแบบแปลนของสถาปนิกและวิศวกร

4. ถ้าใช้แบบแปลนของส่วนราชการใด ต้องมีหลักฐานการอนุญาตให้ใช้แบบแปลนของหน่วยราชการนั้นๆ ด้วย
5. ตำนานบัตรอนุญาตประกอบวิชาชีพของสถาปนิกและวิศวกร
6. ต้องมีลายมือชื่อของสถาปนิกและวิศวกร พร้อมหมายเลขของ กต. และ กอ. ในแปลนทุกแผ่น
7. รายการคำนวณทางวิศวกรรม 1 ชุด
8. ตำนานาโฉนดที่จะก่อสร้างและหรือสัญญาเช่า
9. ตำนานทะเบียนบ้านของผู้รับใบอนุญาต
10. แบบ ร.11 คำร้องขอใช้แบบแปลนก่อสร้างอาคาร

เอกสารประกอบการขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียน

ตำแหน่งผู้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียน

1. กรณีผู้ขอรับใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนเป็นบุคคลธรรมดา
  - 1.1 แบบคำขอ (ตช.1)
  - 1.2 โครงการจัดตั้งโรงเรียน 10 ชุด
  - 1.3 แบบรายงานประวัติย่อของผู้รับใบอนุญาต
  - 1.4 เอกสารแสดงการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดิน หรือสัญญาเช่าที่ดินที่ใช้เป็นที่จัดตั้งโรงเรียนซึ่งได้รับรองตำนานถูกต้อง
  - 1.5 ตำนานาหรือภาพถ่ายทะเบียนบ้าน
  - 1.6 หลักฐานแสดงความรู้
  - 1.7 หลักฐานที่แสดงว่ามีสัญชาติไทยโดยการเกิดเช่น สูติบัตร หรือ หนังสือรับรองของนายทะเบียนท้องถิ่น หรือ ตค.9 หรือ หนังสือเดินทางของไทย
  - 1.8 รูปถ่ายขนาด 5×6 ซม. ถ่ายมาแล้วไม่เกิน 6 เดือน จำนวน 3 รูป
  - 1.9 ภาพถ่ายบัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรอื่นที่ใช้แทนบัตรประชาชน
  - 1.10 หนังสือยินยอมของสามี หรือภรรยา ให้จัดตั้งโรงเรียน
  - 1.11 หนังสืออนุญาตให้ก่อสร้างอาคารหรือหนังสือรับรองอาคาร
  - 1.12 แบบคำขอ ร.11 ขอเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนหรือมอบลงทุน
  - 1.13 แบบคำขอ ร.11ขอใช้เครื่องแบบนักเรียน(สำหรับโรงเรียนประเภท อาชีวศึกษาที่ไม่ใช้เครื่องแบบนักเรียนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ)

2. กรณีผู้ขอรับใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนเป็นนิติบุคคล เปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติม คือ

2.1 ตำนานหรือภาพถ่ายใบสำคัญ แสดงการจดทะเบียนบริษัท และหนังสือรับรองจากนายทะเบียนรับรองว่าบริษัทมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา และมีผู้ถือหุ้นที่มีสัญชาติไทย และจำนวนของผู้ถือหุ้นส่วนที่มีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ถือหุ้น และจำนวนทุนทั้งหมด รวมทั้งรายชื่อผู้มีอำนาจทำการแทนบริษัท (กรณีที่เป็นบริษัทจำกัด)

2.2 ตำนานหรือภาพถ่ายใบสำคัญ แสดงการจดทะเบียนเป็นห้างหุ้นส่วนหรือหนังสือรับรองจากนายทะเบียน รับรองว่าห้างหุ้นส่วนมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา และมีผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีสัญชาติไทย และจำนวนทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีสัญชาติไทย ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้เป็นหุ้นส่วน และจำนวนทุนทั้งหมด รวมทั้งรายชื่อผู้มีอำนาจทำการแทนห้างหุ้นส่วน (กรณีที่เป็นห้างหุ้นส่วน)

2.3 ตำนานหรือภาพถ่ายใบสำคัญ แสดงการจดทะเบียนเป็นมูลนิธิ และหนังสือรับรองจากนายทะเบียนรับรองว่ามูลนิธิมีวัตถุประสงค์ เพื่อการศึกษา และมีกรรมการมูลนิธิที่มีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการบริหารทั้งหมด รวมทั้งรายชื่อผู้มีอำนาจทำการแทนมูลนิธิ (กรณีที่เป็นมูลนิธิ)

2.4 ตำนานหรือภาพถ่ายใบสำคัญ แสดงการจดทะเบียนเป็นสมาคมหรือสหกรณ์

2.4.1 หนังสือรับรองจากนายทะเบียนรับรองว่าสมาคมหรือสหกรณ์มีวัตถุประสงค์ เพื่อการศึกษาและมีกรรมการสมาคม หรือสหกรณ์ที่มีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการสมาคม หรือสหกรณ์ทั้งหมด และจำนวนสมาชิกของสมาคม หรือสหกรณ์มีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด

2.4.2 หนังสือรับรองจากนายทะเบียนรับรองว่า สมาคมหรือสหกรณ์มีวัตถุประสงค์ เพื่อการศึกษาและมีกรรมการสมาคมหรือสหกรณ์ที่มีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการสมาคม หรือสหกรณ์ทั้งหมดกับหนังสือรับรองของกรรมการผู้มีอำนาจทำการแทนสมาคม หรือสหกรณ์ รับรองว่าจำนวนสมาชิก หรือสหกรณ์ที่มีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด (กรณีเป็นสมาคมหรือสหกรณ์)

ส่วนเอกสารประกอบอื่นๆ ของผู้จัดการ นิติบุคคล หรือผู้มีอำนาจทำการแทนนิติบุคคลซึ่งเป็นผู้ยื่นขอใบใบอนุญาตให้ยึดถือเช่นเดียวกับรายละเอียดคำขอจัดตั้งโรงเรียนที่มีผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นบุคคลธรรมดา

การยื่นคำขอและรับคำขอ

การยื่นคำขอ ส่วนกลางยื่นคำขอได้ที่กองโรงเรียนอาชีวศึกษา ส่วนภูมิภาคยื่นคำขอได้ที่สำนักงานศึกษาธิการอำเภอท้องที่โรงเรียนตั้งอยู่

การรับคำขอ เจ้าหน้าที่จะรับเฉพาะคำขอที่ผู้ยื่นคำขอ ได้จัดเอกสารดังกล่าวสมบูรณ์ภายในกำหนดระยะเวลาที่ทางการกำหนดเท่านั้น

รายละเอียดที่ควรทราบ

ในการขอจัดตั้งโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา หลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ แต่ละหลักสูตรนั้น มีข้อควรคำนึงดังนี้

1. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

1.1 ต้องเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินตามกำหนดมาตรฐานที่ดินที่ใช้ในการจัดตั้งโรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษา พ.ศ. 2531

1.2 ถ้าเป็นที่เช่าทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ที่ราชพัสดุที่จัดตั้งต้องมีสัญญาเช่าไม่น้อยกว่า 3 ปี

ถ้าเป็นที่เช่าเอกชนต้องจดทะเบียนการเช่า ซึ่งมีระยะเวลาเช่าเหลืออยู่นับแต่วันยื่นคำขอไม่น้อยกว่า 10 ปี ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ อำเภอหรือสำนักงานที่ดินแล้วแต่กรณี

1.3 ต้องขออนุญาตใช้แบบแปลนก่อสร้างอาคารเรียนและอาคารประกอบ

1.4 ต้องมีสนามติดต่อกันเป็นผืนเดียวกัน ไม่น้อยกว่า 150 ตารางวา

1.5 สภาพอาคารเรียน และห้องเรียน

1.5.1 อาคารเรียน ถ้าสูงเกิน 5 ชั้น ต้องจัดให้มีลิฟท์

1.5.2 ห้องเรียน ต้องมีพื้นที่ไม่น้อยกว่า 63 ตารางเมตร ซึ่งจะจุนักเรียนได้ไม่เกินห้องละ 45 คน

1.6 อาคารประกอบหรือห้องประกอบ ต้องจัดให้มี ดังนี้

1.6.1 ห้องธุรการ

1.6.2 ห้องสมุด

1.6.3 ห้องพักครู

1.6.4 ห้องวิทยาศาสตร์

1.6.5 โรงอาหาร

- 1.6.6 ห้องปฏิบัติการตามข้อกำหนดของแต่ละประเภท และสาขาวิชา
- 1.6.7 โรงฝึกงาน โดยเฉพาะประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมทุกสาขามีอัตราส่วน ไม่น้อยกว่า 6 ตารางเมตรต่อนักเรียน 1 คน ยกเว้นช่างยนต์และช่างก่อสร้าง ไม่น้อยกว่า 8 ตารางเมตร ต่อนักเรียน 1 คน
- 1.6.8 สำหรับประเภทวิชาเกษตรกรรม ต้องมีห้องเรียนภาคปฏิบัติ โรงฝึกงาน สถานที่ฝึกงานสิ่งก่อสร้างและอุปกรณ์ โดยมีอัตราพื้นที่ฝึกงาน ไม่น้อยกว่า 50 ตารางวา ต่อนักเรียน 1 คน
- 1.7 ต้องจัดให้มีน้ำดื่มน้ำใช้ ส้วม และที่ปัสสาวะให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน
- 1.8 ต้องจัดอุปกรณ์และครุภัณฑ์ประจำ ห้องเรียน ห้องฝึกงานและ โรงฝึกงาน ตามมาตรฐานกำหนด
- 1.9 ต้องจัดสื่อการเรียนการสอนตามความจำเป็น
- 1.10 ต้องเตรียมครูซึ่งมีวุฒิ และจำนวนที่อยู่ในหลักเกณฑ์
- 1.10.1 ผู้ขอเป็นครูใหญ่
ต้องมีวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี และต้องมีประสบการณ์การเป็นครู ไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือต้องมีความรู้ทางสาขาวิชาอื่นไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี และต้องมีความรู้ทางการศึกษา ไม่น้อยกว่า ป.กศ. สูง หรือมีความรู้ทางการศึกษาซึ่งกระทรวงศึกษาธิการรับรองว่าเทียบได้ไม่ต่ำกว่านี้หรือมีความรู้วิชาชีพครูจากสถาบันอุดมศึกษาไม่ต่ำกว่า 16 หน่วยกิตและต้องมี ประสบการณ์เป็นครู ไม่น้อยกว่า 3 ปี
- 1.10.2 ผู้ขอเป็นครู
ถ้าสอนวิชาสามัญและวิชาสัมพันธ์ต้องมีความรู้ไม่ต่ำกว่าตรีถ้าสอนวิชาชีพจะต้องมีความรู้ในสาขาวิชาที่สอนไม่ต่ำกว่าประกาศนียบัตรประโยคครูมัธยมธุรกิจ อนุปริญญาในสาขาที่สอนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค หรือมีความรู้ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการรับรองว่าเทียบได้ไม่ต่ำกว่านี้ ถ้าเป็นครูผู้ชำนาญงานต้องมีความรู้ความชำนาญพิเศษในสาขาวิชาที่สอน โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนรับรอง
- 1.10.3 สักส่วนของครูประจำทำการสอน
ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม กหกรรม พาณิชยกรรม และศิลปกรรม ต้องมีครูทำการสอนในอัตราส่วน 1 คน ต่อนักเรียน 30 คน

และต้องมีครูสอนวิชาชีพกับวิชาสามัญ และวิชาสัมพันธ์เป็นอัตราส่วนไม่น้อยกว่า 3 ต่อ 1 เว้นแต่โรงเรียนที่เปิดสอนประเภทวิชาพาณิชยกรรมต้องมีครูสอนวิชาชีพกับครูสอนวิชาสามัญ และวิชาสัมพันธ์ไม่น้อยกว่า 2 ต่อ 1

ประเภทวิชาเกษตรกรรม ต้องมีครูประจำทำการสอนในอัตราครู 1 คน ต่อนักเรียน 15 คน และอัตราส่วนของครูเกษตรกรรมที่ทำการสอนประจำกับครูพิเศษ ต้องไม่น้อยกว่า 1 ต่อ 2 และต้องมีครูสอนวิชาชีพกับครูสอนวิชาสามัญและวิชาสัมพันธ์เป็นอัตราส่วน 3 ต่อ 1

2. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค (ปวท.)

2.1 ต้องมีที่ดินตามกำหนดมาตรฐานที่ดินที่ใช้ในการจัดตั้งโรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษา พ.ศ. 2531

2.2 รายละเอียดอื่นๆ เช่นเดียวกับหลักสูตร ปวช. ยกเว้น

2.2.1 พื้นที่ของสถานที่ฝึกงานของประเภทวิชาบริหารธุรกิจ ไม่น้อยกว่า 2 ตารางเมตร ต่อนักเรียนฝึกงาน 1 คน

2.2.2 ผู้ขอเป็นครู

สอนวิชาชีพทฤษฎี ต้องมีความรู้ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีในสาขาวิชาที่สอน

สอนวิชาชีพปฏิบัติ ต้องมีความรู้ในสาขาวิชาที่สอนไม่ต่ำกว่าประกาศนียบัตรประโยคครูมัธยมอาชีวศึกษา ประกาศนียบัตรประโยคครูมัธยมธุรกิจ-อนุปริญญาเทียบได้ไม่ต่ำกว่านี้ และเคยทำงาน หรือทำการสอนในสาขาวิชานั้นมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี ถ้าครูผู้สอน มีความรู้สูงกว่านี้ไม่ต้องมีประสบการณ์ดังกล่าวก็ได้ แต่ถ้าเป็นครูผู้ชำนาญงานต้องมีความรู้ความชำนาญพิเศษในสาขาวิชาที่สอน โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนรับรอง

2.2.3 โรงเรียนที่เปิดสอนแต่ละประเภทวิชาจะต้องมีครูต่อจำนวน

นักเรียนเช่นเดียวกับหลักสูตร ปวช. แล้วยังต้องมีครูที่สามารถทำการสอนได้ครบทุกวิชาที่เปิดสอนเป็นครูสอนประจำและต้องมีวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่าในสาขาวิชาที่เปิดสอน อย่างน้อยในสัดส่วนครู 1 คน ต่อนักเรียน 40 คน

2.2.4 ความจุห้องเรียน ห้องหนึ่งๆ จุได้ไม่เกิน 40 คน

3. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

3.1 ต้องมีที่ดินตามกำหนดมาตรฐานที่ดินที่ใช้ในการจัดตั้งโรงเรียนเอกชน ประเภทอาชีวศึกษา พ.ศ. 2531

3.2 รายละเอียดอื่นๆ เช่นเดียวกับหลักสูตร ปวท. ยกเว้น

3.2.1 อัตราพื้นที่ที่ใช้ฝึกงาน ต้องกำหนดดังนี้

ช่างยนต์ ช่างเชื่อมและโลหะแผ่น ช่างกลโรงงาน ช่างกลโลหะ

ช่างโยธา พื้นที่ 10 ตารางเมตรต่อนักเรียน 1 คน

ช่างไฟฟ้า ช่างอิเล็กทรอนิกส์ พื้นที่ 7.5 ตารางเมตร ต่อ นักเรียน 1 คน

3.2.2 สำหรับโรงเรียนที่เปิดสอนประเภทวิชาบริหารธุรกิจ ต้องมีห้องเรียนห้องภาคปฏิบัติ ดังนี้

ห้องพิมพ์ดีด ต้องแยกห้องพิมพ์ดีดไทย - ห้องพิมพ์ดีดอังกฤษ ไม่ปะปนกัน

ห้องปฏิบัติการสำนักงาน ต้องมีขนาดเป็นอัตราส่วน 2 ตารางเมตรต่อนักเรียน 1 คน

3.2.3 อัตราพื้นที่ของสถาบันฝึกปฏิบัติงาน ต้องจัดให้มีตามสาขาวิชาดังนี้

สาขาวิชาพิธีกรรม พื้นที่ไม่น้อยกว่า 1600 ตร.ม.ต่อนักเรียน 1 คน

สาขาวิชาสัตวบาล พื้นที่ไม่น้อยกว่า 400 ตร.ม.ต่อนักเรียน 1 คน

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ พื้นที่ไม่น้อยกว่า 4 ตร.ม.ต่อนักเรียน 1 คน

สาขาวิชาเกษตรกรรม พื้นที่ไม่น้อยกว่า 6 ตร.ม.ต่อนักเรียน 1 คน

สาขาวิชาอุตสาหกรรม พื้นที่ไม่น้อยกว่า 9 ตร.ม.ต่อนักเรียน 1 คน

3.2.4 ความจุห้องเรียนห้องหนึ่ง จุได้ไม่เกิน 30 คน

การตรวจพิจารณาเรื่องการจัดตั้งโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา

1. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

โรงเรียนในส่วนกลาง เมื่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนรับเรื่องขอจัดตั้งโรงเรียนแล้วจะพิจารณาความพร้อมต่างๆ ของเอกสาร และมีคณะกรรมการไปตรวจความเหมาะสมของอาคารสถานที่และอุปกรณ์ หากเห็นว่าโรงเรียนจัดอาคาร สถานที่ และอุปกรณ์ไว้ครบตามระเบียบที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด เห็นควรอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนได้ ก็จะเสนอเรื่องให้เลขาธิการพิจารณาอนุญาต และแจ้งเรื่องการอนุญาตให้ผู้ขอจัดตั้งโรงเรียนทราบ

โรงเรียนในส่วนภูมิภาคเจ้าหน้าที่อำเภอ/จังหวัดจะดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการไปตรวจความเหมาะสม เช่นเดียวกันกับโรงเรียนในส่วนกลาง เมื่อจังหวัดได้พิจารณาอนุญาตแล้วจะส่งสำเนาใบอนุญาตให้สำนักงานคณะกรรมการศึกษาเอกชนทราบ และเก็บไว้เป็นหลักฐาน

2. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค (ปวท.) และ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

โรงเรียนในส่วนกลางเมื่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (ศ.ช.) รับเรื่องแล้วจะพิจารณาความพร้อมต่างๆ ในเรื่องเอกสารแล้วตั้งคณะกรรมการประกอบด้วย ผู้แทนทบวงมหาวิทยาลัย ผู้แทนกรมอาชีวศึกษา ผู้แทนสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลและผู้แทน ศช. ไปตรวจความพร้อมในเรื่องอาคารสถานที่ และอุปกรณ์ เมื่อคณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่าโรงเรียนจัดอาคาร สถานที่ และอุปกรณ์ไว้ครบตามระเบียบที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด เห็นควรอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนได้ ก็จะเสนอเรื่องให้เลขาธิการพิจารณาอนุญาตและแจ้งเรื่องการอนุญาตให้ผู้ขอจัดตั้งโรงเรียนทราบต่อไป

โรงเรียนส่วนภูมิภาค เมื่อ ศช. รับเรื่องแล้วจะพิจารณาความพร้อมต่างๆ ในเรื่องเอกสารแล้วตั้งคณะกรรมการจากส่วนกลางไปตรวจ ร่วมกับเจ้าหน้าที่ ของจังหวัด เพื่อพิจารณาความพร้อมในเรื่องอาคารสถานที่และอุปกรณ์ เมื่อคณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่าโรงเรียนจัดอาคาร สถานที่ และอุปกรณ์ ไว้ครบตามระเบียบที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด เห็นควรอนุญาตได้ ศช.จะแจ้งเรื่องดังกล่าวให้จังหวัดทราบ และผู้ว่าราชการจังหวัดดำเนินการอนุญาต และแจ้งเรื่องการอนุญาตให้ผู้ขอจัดตั้งโรงเรียนทราบ พร้อมทั้งส่งสำเนาการอนุญาตให้ ศช.ทราบ และเก็บไว้เป็นหลักฐานต่อไป

ในการอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนได้ ผู้ขอจัดตั้งโรงเรียนจะได้รับใบอนุญาตพร้อมกัน 4 ใบ คือ

1. ร.2 อนุญาตให้เป็นผู้รับใบอนุญาต
2. ร.4 อนุญาตให้เป็นผู้จัดการ
3. ร.6 อนุญาตให้เป็นครูใหญ่
4. ร.12 อนุญาตให้เก็บค่าธรรมเนียมการเรียน

อำนาจการอนุญาต

1. โรงเรียนในส่วนกลาง เลขธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เป็นผู้มีอำนาจอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนได้
2. โรงเรียนในส่วนภูมิภาค ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้มีอำนาจอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนได้

การขอขยาย-เพิ่มหลักสูตร

การขอเพิ่มหลักสูตร หมายถึง การเพิ่มประเภทวิชา สาขาวิชา ในหลักสูตรที่โรงเรียนได้รับอนุญาตให้เปิดทำการสอนแล้ว เช่น โรงเรียนได้รับอนุญาตให้เปิดสอนหลักสูตร ปวช. ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม สาขาวิชาช่างยนต์ สาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง มีความประสงค์จะขอเพิ่มหลักสูตร ปวช. ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม สาขาวิชาช่างกลโรงงานเหล่านี้ เป็นต้น

การขอขยายหลักสูตร หมายถึง การขอขยายหลักสูตรที่สูงไปจากระดับเดิม ซึ่งได้รับอนุญาตไว้และเป็นหลักสูตรที่ต่อเนื่องกันเช่น โรงเรียนได้รับอนุญาตให้เปิดสอนหลักสูตรปวช. อยู่แล้วมีความประสงค์จะขอขยายหลักสูตร โดยเปิดสอนถึงหลักสูตร ปวศ. เป็นต้น

หากผู้รับใบอนุญาตประสงค์จะขอขยายหรือเพิ่มหลักสูตรในภาคเรียนที่ 1 จะต้องยื่นคำขอภายในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ หากขอขยายหรือเพิ่มหลักสูตรในภาคเรียนที่ 2 จะต้องยื่นคำขอภายในวันที่ 31 กรกฎาคม พร้อมเอกสารประกอบ ดังนี้

1. แบบ ร.11 ขออนุญาตขยายหรือเพิ่มหลักสูตรประเภทวิชา สาขาวิชาตั้งแต่ภาคเรียนและปีการศึกษาใด
2. แบบ ร.11 ขออนุญาตเก็บค่าธรรมเนียมการเรียน สำหรับหลักสูตรที่ขอขยายหรือเพิ่ม
3. แบบ ร.11 ขออนุญาตเปลี่ยนแปลงระเบียบของโรงเรียน
4. แผนผังแสดงอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องประกอบของโรงเรียน
5. รายงานการตรวจสถานที่และสุขภาพของเจ้าหน้าที่
6. ระเบียบการของโรงเรียนฉบับเดิมและฉบับที่แก้ไขใหม่
7. บัญชีสำรวจครูและนักเรียนปัจจุบัน

8. บัญชีสำรวจครูที่โรงเรียนจะบรรจุเข้าสอนในหลักสูตรที่ขออนุญาตเปิดทำการสอนใหม่ โดยระบุวุฒิของครูด้วย
9. บัญชีแสดงวัตถุประสงค์การสอนตามหลักสูตรที่ขอ
10. แผนการเรียน จำนวน 3 ชุด
11. สำเนาใบอนุญาตที่ระบุเกี่ยวกับจำนวนห้องเรียน ความจุ นักเรียนทั้งโรงเรียน
12. รายชื่อหนังสือของห้องสมุด

**เกณฑ์มาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับ
โรงเรียนเอกชน ประเภทอาชีวศึกษา**

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำสำหรับโรงเรียนอาชีวศึกษา เอกชน ตามบัญชีอุปกรณ์แนบท้าย ระเบียบมาตรฐานขั้นต่ำของแต่ละหลักสูตร โดยแยกเป็นหลักสูตร ประเภทวิชา และสาขาวิชา ดังต่อไปนี้

1. โรงเรียนที่เปิดสอนหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ประเภทวิชาพาณิชยกรรม/สาขาวิชาบริหารธุรกิจ

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ

1. สาขาวิชาการบัญชี
2. สาขาวิชาการขาย
3. สาขาวิชาการเลขานุการ

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิคและประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

1. สาขาวิชาการบัญชี
2. สาขาวิชาการตลาด
3. สาขาวิชาการเลขานุการ
4. สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ
5. สาขาวิชาการโรงแรม
6. สาขาวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

2. โรงเรียนที่เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ

1. สาขาวิชาช่างไฟฟ้า
2. สาขาวิชาช่างยนต์
3. สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์
4. สาขาวิชาช่างก่อสร้าง
5. สาขาวิชาช่างสำรวจ

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

1. สาขาวิชาช่างไฟฟ้า
2. สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์
3. สาขาวิชาช่างยนต์
4. สาขาวิชาช่างก่อสร้าง
5. สาขาวิชาช่างเทคนิคสถาปัตยกรรม

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค

1. สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า
2. สาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์
3. สาขาวิชาเทคนิควิศวกรรมโยธา
4. สาขาวิชาเทคนิคสถาปัตยกรรม
5. สาขาวิชาเทคนิควิศวกรรมสำรวจ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย